

ქართუხალი

№ 5.

კვირა, 19 აგვისტო 1907 წ.

№ 5.

შინააღნი: 1) პოლიტიკა და თავისუფლება. — 2) პასუხი დევნერატს. — 3) სოციალიზმის სენი. — 4) ეროვნული და პრაქტიკული ავტონომია. — 5) საუბარი დღევანდელ ვითარებაზე.

პოლიტიკა და თავისუფლება

იყო ისეთი დროები, როდესაც საზოგადოებრივი ორგანოები არსებობდნენ და მთავრობის და სახელმწიფოს ხსენება არც კი ყოფილა. არის სოციალური ფორმები საზოგადოებრივობისა დღესაც და გადახლართულია საზოგადოებრივობის სახელმწიფოებრივ ფორმებთან და შეიძლება დადგეს ისეთი დრო, როდესაც სახელმწიფოებრივი ფორმა მოისპობა და გადავა წარსულში როგორც ერთი რომელიმე მომენტი დროისა. თავისუფლების ზრდა სწარმოებს დროში და ხან სუსტდება ხან მძლავრდება, მაგრამ, რადგან თავისუფლება წარმოადგენს *conditio sine gua non*-ს ყოველივე არსებობისა და განვითარებისა, ამიტომ აუცილებელია დასკვნა, რომ მანამ, სანამ არსებული, რომელიც ვითარდება, არ მოისპობა, მანამ ის იმოდრავებს უმეტესი თავისუფლებისაკენ.

თუ თავისუფლების პრინციპი უფრო ვრცელია დროში, უფრო საფუძლოვანია, არსებითია, ამიტომ ის არკვევს, თუ შესაფერად შეგნებულია, ყოველ არსებობის მოტივსაც და არსებობის განვითარების მიმართულებასაც.

ვნახოთ ეხლა რა არის ზოგადი.

ქალაქი ძველად გაჩნდა და წარმოადგენს თემობრივი ცხოვრების შემდეგ მომენტს სოციალურ განვითარებისა. პოლიტიკა მაშასადამე თემობრივ განწყობილებაში უცნობი იყო. სიტყვა პოლის. polis ბერძნულად ნიშნავს ქალაქს. სიტყვა პოლიტიკა, politikè წარ-

მომდგარია სიტყვა პოლისიდგან ანუ ქალაქიდგან და ნიშნავს ქალაქის ანუ სახელმწიფოს მართვას, სახელმწიფოს, სამოქალაქო მართველობის სეფონებას.

ქალაქი ძველად შემოვლებული იყო კედლებით ან სხვა რამე ზღუდებით, რომელიც წარმოადგენდა დაბრკოლებას, საზღვარს პოლიტიკურს, საქალაქო, სახელმწიფო საზღვარს. განვითარება ქალაქისა თანდათან აფერხებს თემურ განვითარებას სოფლები იქცევიან ქალაქებად და სოფლების კავშირი ქალაქების კავშირებათ. სოფლებიდგან და მათ კავშირებიდგან თანდათან იხადება ქალაქებთან ერთად სახელმწიფოებრივი ფორმები რომლებიც ამ გვარად წარმოადგენენ პოლიტიკურ ფორმებს ანუ მართველობის ფორმებს. პოლიტიკურ — სახელმწიფოებრივ ფორმების განვითარება წარმოადგენს ძველი თავისუფალი — თემობრივი — კავშირების შეზღუდვას ანუ იძულებითი შეკავშირების განვითარებას.

ის ფუნქციები, რომლებიც თავისუფლად სრულდებოდნენ ხანგრძლივი განმეორების მეოხებით ხდებოდნენ ჩვეულებრივად, ჩვეულებად. ჩვეულებრივი და ჩვეულება, როგორც გამოდმიგებული განმეორებული ფუნქცია, მოქმედება იღებდნენ საფუძვლად ხასიათს. ეს საფუძვლად ხასიათი თანდათან ვითარდებოდა ჩვეულების, მოქმედების განმეორებასთან ერთად. ყველა ამასთან ერთად ვითარდებოდა სანქცია, ჩვეულებათა დამყარება, გამაგრება. ამ უკანასკნელით და ყველასთან ერთად ვითარდებოდა პოლიტიკა, ანუ ხელოვნება ფუნქციათა, მოქმედებათა მართვისა. მაშასადამე პოლიტიკამდი არსებობდნენ ისეთი ფუნქციები, მოქმედებანი, რომლების მართვა და კალაპოტში

ჩავდებოდა, რომლების შეზღუდვა არავის თავში არ მოსდიოდა. დღესაც მაგალითად ადამიანი სრულიად თავისუფალი აკეთოს სახლში ზოგი საქმე სრულიად თავისუფლად, ან სქამოს და სვას როდესაც სურს, თუ კი აქვს საშუალება და სხვადასხვა მხოლოდ მას თუ ნება აქვს სრულიად, როგორც უნდა ისე მოიხმაროს ენა საქმელის დაღეჟვაში, მას სრულიადაც არ აქვს შეუზღუდავი თავისუფლება ამავე ენისა ილაპარაკოს, ის რაც მას უნდა, ან თუ, მაგალითად, ველურებსაც კი ჰქონდათ და აქვთ შეუზღუდველი თავისუფლება თავის მოყრის საქმეზე საბჭოთათ, ან შეკავშირების სრული თავისუფლება ნადირობისათვის, დღეს ადამიანები მოკლებული არიან ველურთა ცხოვრების პირობასაც კი; ყველა თავისუფლებათა თანდათან დაკარგვა შეკავშირებულია პოლიტიკის წარმოშობის და თანდათან განვითარებისა და თავისუფლების განვითარება შესაძლებელია მხოლოდ პოლიტიკის მოსაშობის განვითარებასთან.

✓ პასუხი დეგენერაციას

დეგენერატი, ავტორი თავისი და თავის ერის დეგენერაციის თეორიის განაგრძობს თავის მშვენიერ მოღვაწეობას, რომელიც დაიწყო „აღსრულდა“ თი.

აურია ერთი მეორეში ანარქიზმი და ნაციონალიზმი და მოახდინა ანარქიზმის დეგენერაცია; ამხედრდა ლაქიობის წინააღმდეგ და მოინდომა ანარქიზმი ნაციონალიზმის ლაქიად გაეხადა; შემდეგ მთელი საქართველო დეგენერატებათ გამოაცხადა. შემდეგ თავისი ზნეობაც დეგენერაციის გზას გააყოლა იმით, რომ მე ნაციონალისტი მიწოდესო სთქვა ყრუდ და ის არ სთქვა, თუ ვინ უწოდა ნაციონალისტი და რათ უწოდა; შემდგომ ყველა ისინი, ვინც თანახმა იყვნენ იმ ადამიანის, რომელმაც მას ნაციონალისტი უწოდა და თვით მისი სახელის მწოდებელიც დეგენერატებათ გამოაცხადა არა პირდაპირ, არამედ დეგენერაციის საერთო თეორიაში; დიახ! თქვენც, თქვენისთანა ბოლოვითი და პსიქიური დეგენერატი, რომ ისეთ პატიოსან ადამიანებს დეგენერატად აცხადებს, სამარცხვინოა. შე დალოცვილო, შენ თვით იძახი, რომ დეგენერატი ბრძანდები და

თანაც დეგენერაციის უტყუარ ნიშნებს ატარებ, როგორც ობიექტი მედიცინისა და შენ კიდევ სხვას დეგენერატს ეძახოდე?! სირცხვილია. თუ მაინცა და მაინც გაგვამწარებ ჩვენ ვეცდებით თქვენივე სიტყვებით და თეორიით დავამტკიცოთ თქვენი სრული დეგენერაცია ზნეობრივად დაწყებული გონებრივამდე, ქვეყნიდან დაწყებული თბილისამდე, თქვენი სოციალ დემოკრატიზმიდან დაწყებული თქვენ ნაციონალისტობამდე გზა-და-გზა პუნქტების ჩვენებით. ჩვენ თქვენ „აღსრულდასთან“ გვქონდა საქმე და თქვენ კი პირადად ჩემზე გადმოიტანეთ საქმე და ისიც უმთავრესად. მე რომ თქვენი ზნეობრივი უნამუსობა დავამტკიცო ან თქვენ ჩემი ამით საქმეს არაფერი ეშველება. ამგვარად თქვენ უკვე და მე კი თუ მაიძულეთ მომავალში, მხოლოდ პოლემიკის დეგენერაციას მოვახდენთ; თქვენ ან მე პირადად მთელ ქვეყნის ცენტრს არ წარმოვადგენთ, როგორც ეს თქვენ გგონიათ თქვენ შესახებ და რასაც ს.-დემოკრატების და თქვენ მოწინააღმდეგეთა უსუსურობამ შეუწყო ხელი.

პოლემიკის გამართვა, მანამ, სანამ წერილები არ გათავებულია არ არის გენერაცია აზრთა, არამედ გენერაცია გაზვიადებული თავმოყვარეობისა და მაშასადამე ამ მხრით თქვენ პოლემიკაში დეგენერატი ბრძანდებით ჯერ გამომეტქვა ჩემი აზრი და შემდეგ სავსებით დაინახადით თუ რა ლიტერატურული დეგენერაციის ნაწარმოები იქმნებოდა შემდეგ დასდებით მსჯავრს, რომელიც თქვენში, ყელში მოხვენილი ბავშური ხასიათით და სასაცილო, გაზვიადებული თქვენი თავმოყვარეობით, არის მოხშული.

ჩვენ გაჩერებული ვიყავით თქვენი „ამხანაგობის“ შემხედვარე მანამ, სანამ თქვენი თავმოყვარეობით იძულებული, თქვენ „აღსრულდას“ არ გამოისროლიდით, ისედაც არეულ იდეურ ატმოსფერაში და არც გვინდოდა გვებასუხნა თქვენთვის, რადგან შენისთანა „ცარიელ სიტყვების“ გმირთან და „იმერულ ლაქლაქის“ წარმომადგენელთან სჯაბასი მეტია, რადგან ამგვარი თავის სისულელეს დაუღალავად განიმეორებს, მოგაწერს ლაპარაკით და ლაქლაქით იმას, რასაც თვით სჩადის და ასიც რომ დაუბრტყილოთ არაფერი გამოვა, რადგან ლაპარაკს

მაინც ვერ დაუშლის ადამიანი და ის კი ისევ ისე დაიწყებს ლაქლაქს.

ჩვენ პირადად თქვენთვის არ გავიციო პასუხი არამედ იმ დაბრკოლებას, რომელიც გამოიწვია თქვენმა *равнение направо*-მ, რომელიც გამოდიოდა თქვენი სტატიიდან და რომელსაც, როგორც ხავსს, დამხვალნი ეკიდებოდნენ.

დეგენერატი გვეუბნება, რომ „მამულიშვილი ნიშნავს—*гражданинъ*“, *citoyen*-ს და გვაფთხილებს ამით, რომ აქაც ნაციონალისტური ტერმინი არ მომეჩვენოს.

ენახოთ ამტკიცებთ თუ არა ამით თქვენ თქვენს დეგენერატობას.

მამული ნიშნავს—*отечество*-ს, *patrie*-ს, მამულის შვილი—*сынъ отечества*-ს, *fils de la patrie*.

ერთი გვიბრძანოს: რაღა ეშმაკია მისი აზრით მოქალაქე?

მამულის და მამულის-შვილის მცნებაში რეპუტაციის მცნებაც შედის, *гражданинъ*-ს, *citoyen*-ს მცნებაში კი ტერიტორია ყოველთვის აუცილებლად არ შედის ამ გზით თუ იარა B—n-მა ყველა სიტყვებს ერთი მნიშვნელობა ექმნება ან ძლიერ მრავალი, როგორ ველურთა ენას აქვს ეს ხასიათად, მაშასადამე „აღსრულებას“ ავტორი დეგენერატია.

citoyen-ი ნიშნავს სახელმწიფოს განყენებულ პოლიტიკურ უფლებათა წევრს, მამულიშვილი კი ნიშნავს სახელმწიფოს გვარგამათ, კანონმდებელ და პოლიტიკურ უფლებათა წევრს.

შეიძლება ადამიანები ერთი *citē*-, ერთი სახელმწიფოს წევრები იყვნენ და ამავე დროს თანამემამულეები კი არ იყვნენ. სახელმწიფოს და ნაციონალიზმის შერთვა (*совпадение*) იშვიათი მოვლენაა.

ვთქვათ ეხლა, რომ მამულიშვილი, *гражданинъ*-ი და მოქალაქე ერთია, როგორც დეგენერატი გვეუბნება და მხოლოდ მოქალაქე და *гражданинъ*-ი ვსცნოთ საყურადღებოდ, ისიც „ნამდვილი“, როგორც ის ამბობს. ენახოთ, თუ მოქალაქე, რომლებსაც დიდ ფასს აძლევს B—n-ი, რა ფასის არის ჩვენთვის და წარმოადგენს თუ არა დეგენერაციას იმ მიმართულებისა, რომელსაც თავიდან მისდევდა და ეხლა დეგენერაციის გზას გაუყენა B—n-მა.

დემოკრატიის თვალში ყოველი ადამიანი თანასწორია—მოქალაქეა—პოლიტიკურად და მაშასადამე წარმოადგენს განუყენებელ სოციალურ ერთეულს. დემოკრატია ხალხის სურვილის შესატყობად და ამ სურვილის დასაცანებლად, ე.ი. საყოველთაოდ გასახდომად ჰკრებს ხმებს ადამიანებისას და ეს ხმება თანასწორად მიღებულია რის გამო ადამიანებიც თანასწორად არიან მიჩნეული. დემოკრატია ყველას თანასწორ ფასს აძლევს ანუ კონკრეტულ ადამიანს არ აფასებს და მხოლოდ მათი რიცხვის უმრავლესობას აფასებს ან უმეტესად აფასებს. მას მხედველობაში აქვს განუყენებელი ადამიანი—განუყენებელი პოლიტიკური ერთეული—მოქალაქე.

პუჟე ამბობს, რომ „ბურჟუაზია თავის რევოლუციის ალიონზე 1789 წ. ცდილობდა სულ სხვა მხრით მოესპო ხალხში სოციალიზაციის მისწრაფება, რომელიც თვალზე მაზოლს უჩენდა... ის არღვევდა ყველა ნამდვილ სოლიდარულ კონტრაქტულ კავშირებს, ხელობის პრივილეგიების მოსპობის საბაბით... და ეკონომიურ საფუძველზე ასოციაციების აღორძინების თავიდან ასაცდენად, ასოციაციების, რომელსაც ის გაუფრთხოდა, ის მანერვებს შვრებოდა ისე, რომ წამოეყენებია წინააღმდეგ ნამდვილი სოლიდარობის კავშირისა, რომელიც გამომდინარეობდა ინტერესთა მსგავსებიდან ფიქტიური კავშირები, რომლებიც გამომდინარეობდნენ მოქალაქეობრივობიდან (*гражданственности*) და დემოკრატიზმიდან... „ბატონობა ხალხისა,“ „სამშობლო“ ¹⁾ შეიქმნენ „მოდნი“ კერპები.“

დიახ დეგენერატო! ²⁾ აი, ამ „მოდნი“ მამულიშვილობას უძახის პუჟე „პატრიარქალადგას,“ ეს სხვათა შორის.

იგივე პუჟე ამბობს, რომ პოლიტიკური თანასწორების (რომლის შინაარსი მოქალაქეა ავტ. შ.) წარმოადგენა, რომელიც უმეტესად მატყუარია, საუკუნოების განმავლობაში წარმოადგენდა ხალხთა მასების დამამუშვილებელ საშუალებას. არ არის, გვეგონებათ, საჭირო ძლიერ დიდი გამჭრიახობა იმის მისახედომად,

1) სამშობლოს სინონიმი მამულია.

2) ვიცით რასაც გვიპასუხებენ; ეს ჩვენც კარგათ ვიცითო, მაგრამ საუბედუროდ ეს ჩვენზე კარგათ დაუნელა სხვა აზრებმა.

რომ კაპიტალისტები და მუშები მიწის-მოფლობე-
ლნი და ღარიბები არ არიან თანასწორნი.“ „ეს
გრუპიროვკა (დემოკრატიული ავტ. შ.) მო-
კლევ დროით აახლოვებს მოქალაქეთ, რომ-
ლებიც არ არიან შეკავშირებული ინტე-
რესების მსგავსებით, — მაგალითად მუშა და მე-
ზატრანე, — და როდესაც ისინი შეიყრებიან,
მაშინ აქვთ შეძლება განსაჯონ მხოლოდ გან-
უენებასი და ილიუზიები.“

ამგვარად უკვე გამოკვეთულია განსხვავება
მოქალაქესა და მწარმებლის შორის და ცხადია,
რომ ჩვენ როგორც კლასობრივ ბრძოლის ნია-
დაზე მდგომარე არ შეგვიძლია ვიბრძოლოთ
ზოგადი კურსი ნიადაგზე და ვიხელმძღვანელოთ
მოქალაქის და მამულიშვილის ინტერესე-
ბით, არამედ უნდა ვიდგეთ ეკონომიურ ბრძო-
ლის ნიადაგზე. 1)

მუშათა კლასი არ სესხულობს არც ორ-
განიზაციის და არც ბრძოლის მეთოდს დემო-
კრატიისგან, რადგან დემოკრატია თეორეტი-
ულად და ნამდვილად, და მისგან გამომდინარე
განუენებული ადამიანი — მოქალაქე უარყოფს არიან:
პირველი კლასთა ბრძოლისა და მეორე კონკრე-
ტული ადამიანისა — მწარმებლისა.

პუჟე ამბობს: „პატრიოტიზმი 1) წარმოა-
დგენს ყველა პატრიოტიზმის განურჩევლად,
მხოლოდ მონაწილეობას სოციალურ ქონების
წილებში, და იმაზე მეტი სისულელე არაფერია,
როგორც პატრიოტი ქონებას მოკლებული...
აქედგან ჩანს, რომ მისი (პროლეტარიატის
ავტ. შ.) პატრიოტიზმი — ეს უმიზეზოდ მოქმე-
დება, მაშასადამე ზოგადი უმთხვევა.“

ან პუჟე დეგენერატი, ან B—n-ია სუ-
ლედი, როგორც ქონებას მოკლებული პატრი-
ოტი, ან პუჟე პატოლოგიური მოვლენის სუ-
ბიექტი ან „აღსრულებს“ ავტორია პატოლო-
გიის 2) სუბიექტი და მაშასადამე დეგენერატი.

დეგენერატი ამბობს: „მათ სიმშვენიერეს,
ფრანგები რომ იტყვიან, — la mauvaise foi ემა-
ტება.“

ჩვენ მოგახსენებთ: ჩვენ ჩვენ mauvaise foi
გვიჩვენია თქვენს სულის სიმანინჯეს, რომე-
ლიც აეზუიტებაში შესდგება.

1) ყოველი ძალის ხმარება პოლიტიკა არ არის.

1) patrie არის მამული, სამშობლო, პატრიო-
ტიზმი კი მამულის სამშობლოს სიყვარულია.

2) ავადმყოფური მდგომარეობა.

დეგენერატი ამბობს: „მე ორგანო არ მაქვს
რომ ამ „ვაჟაკურად“ მოსულ მტრებს ღირსე-
ულად და საკადრისად ვსცე პატივი და იძულებუ-
ლი 1) ვარ, მიემართო „ისარს.“

ჩვენ მოგახსენებთ: თქვენ მოგიწვიეს „ქა-
რიშხალში“ განსაკუთრებული წერილით თქვე-
ნი. წარმოდგენილი მოტივები ნამდვილი მოტივე-
ბის გლახად დამფარველი მოტივი იყო. მიუხე-
დავად, ამისა მრავალია მოწმე, რომ თანასწორ
ადგილს დაგიტოვებდნენ. თქვენი ტრაბახი, რო-
მელიც ფინიის ყეფას ჰგავს, ჩვენ არ გვაწუ-
ხებს და საკადრის პასუხს თქვენ მხოლოდ თქვენ
მიერ დაჯანბნებულ თქვენზე უვიც და თქვენზე
მეტ მოლაცლაცე უაზრო ს.-დემოკრატებს გა-
სცემთ. რაც შეეხება ჩვენ „ვაჟაკობას“ ფრჩხი-
ლებში, უნდა მოგახსენოთ რომ თქვენი ცოდნით
თქვენ ისევ თქვენსავით უვიცებთან დაიტრა-
ბახეთ, განაგრძეთ და დაინახათ — აი ხე და
აი თქვენ, მხოლოდ იმ პირობით, რომ ბევრ
სისულელეს ნუ იტყვით, თორემ ჩემთვის შე-
უძლებელი იქნება კვირაში ერთხელ პასუხი
გავსცე მთელი ერთი კვირის განმავლობაში
მოგროვებულ სისულელეს.

დეგენერატი ამბობს: „მოწინააღმდეგის
ზიზღიდან და აგრეთვე მის წყევლს ლაპა-
რაკი — უსწდებდა...“

ჩვენ მოგახსენებთ: ჩვენ ვერ მივხვდით
ჩვენი ნაწერის რომელ ადგილს გვანიშნებს
(намекает) დეგენერატი; გვიჩვენოს ადგილი
და აღნიშნოს მისი ხასიათი. გვგონია „მანია
გრანდიოზა“ — თია შეპყრობილი დეგენერატი,
როგორც მის ღირსებას შეფერის. მის წრეზე
სად და რაგონ და დავწერეთ ესეც გვიჩვენოს.
თუ პირადობაზე და მის წრეზე ლაპარაკი უზრ-
დელობაა, რათ ლაპარაკობს თავის ყოვლად
უშინაარსო და დაბალი ინტელექტის და კალმს
ნაწარმოებში თითქმის სულ ჩემ პიროვნებაზე
და რათ ლანძღავს ჩემ წრეს, რომელიც მის
„მესხანურ“ და ბურჟუა-ფეოდალური სულით
გაჟღენთილ წრეზე გონებრივად და ზნეო-
ბრივად მალა სდგას.

1) უბადრუკი და უსუსური ზნეობის და თავმო-
ყვარების პატრონი „ისარს“ ეუბნებიან, იძულებუ-
ლი ვიყავით, კი მას ამის მნიშვნელობა არ ესმის და
განაგრძობს B—n-ის კალთაზე ჩამოკიდებ ს, я к нему
а он...

საქართველოში პიროვნებაზე და მის წრეზე მოლაპარაკისათვის 1) „ნიშადურის ამოცხება იციან ხოლმე რომ მსხვერპლს დიდი ხანი ეწვის ნიშადურ წასმული ალაგი,“ ამბობს ქეშმარიტი დეგენერატი.

ჩვენ კი მოვახსენებთ: მაშასადამე ჩვენ დეგენერატს ამოსცხებენ ნიშადურს და ძლიერ მწვავედაც, თუ, როგორც დეგენერატი ამბობს, საქართველოში ეს იციან, რადგან დეგენერატი ეწევა პოლემიკის დეგენერაციას და გადააქვს პირადობაზე და მის წრეზე. ჩვენ ველით ცოტა ხანს, რადგან უსინდისო ადამიანს თანაც იეზუიტს და შემპარავი ძაღლის ხასიათის პატრონ ადამიანს დიდხანს არ ვითმენთ, როგორც ყოველივე რეაქციას და ისეთ „სასტავს“ ამოვცხებთ რომ „ნიშადური“ დაავიწყდეს ცინიკურ ზნეობის და ცინიკურ კაღმის პატრონს.

დაწერილის უცნებოდ წამკითხველ დეგენერატს სიტყვა „დასაღუპელი“ ფრჩხილებში მოჰყავს, თითქოს, მე ჩვენი ქვეყანა „დასაღუპელი“ მეგონოს.

ჩვენ კი მოვახსენებთ: ამ გრამატიკული ფორმით და ლოდიკური აზრით ჩვენ არ გვიხმარია, მაშასადამე ამახინჯებს ჩვენ აზრს და ისე აწვდის მკითხველს; სხვისი აზრის დამახინჯებელი კი თვით მახინჯია სულით და რწმენით, *par sa foi*, მახინჯი კი დეგენერატი.

მართლა და დეგენერატი გვეუბნება: „ხელი შორს დაიჭირეთ და ცოტა „შემოკლდით,“ ჯენტლმენო!“

ევაშ, ევაშ ადამ! ჭკუაზე ხომ არ შეცდი?! რაც მოსალოდნელია, იმ ნიშნებს შემდეგ, რომლებიც ჩვენ გვქონია შემთხვევა გვენახა. რა გგონია თქვენი ცარიელი თავი? დახეთ! უნდა „შევმოკლდეთ“ თურმე, რადგან ბუმბერაზი (ყალბი რასაკვირველია) B—II-ი მოდის მომავალი გვიჩვენებს ვინ შემოკლდება, თუ სიკვდილმა არ გვისწორო ორთავეს. თქვენისთანა ფინია—დეგენერატი გონებრივ და ზნეობრივ აზოვნებითა ვერავის შეამოკლებს და აიძულებს სხვას თავის თავი შეამოკლებინოს.

დეგენერატი გვეუბნება: „ტყუილათ, წარ-

მოგიდგენიათ, რომ B—II-ი მოკვდა, ან აღსრულდა, ან იდეალი დაჰკარგა; უღალატა რწმენას და სხვა.“

ჩვენ კი მოვახსენებთ: თუ B—II-ი არ მოკვდა იმ იდეალისათვის, რომელსაც უწინ ემსახურებოდა ჩვენთვის ძლიერ სასიამოვნოა ვფიცავთ მახმადის წვერებს, რადგან ყოველი მოკავშირე და თანამშრომელი ყველასთვის სასურველია. ჩვენ ვერ მივხვდით რა უნდა სიტყვას სიტყვებით, ან „აღსრულდა... დაკარგა“ თუ ამით ამბობს, რომ „აღსრულდა“-ს არ უარყოფო, მაშინ „აღსრულდათი“ წინააღმდეგია თავის უწინდელი იდეალისა და მაშასადამე „აღსრულდაში“ მკვდარია უწინდელ იდეალისთვის; თუ აღსრულდა ლიტერატურულ განძად მიაჩნია და მაშასადამე დაუკარგავ შრომათ, მაშინ ილიუზიით და მანია „გრანდიოზათა“ შეპყრობილი, ეს კი დეგენერატობაა; თუ რწმენისთვის არ უღალატნია ესეც დიდი სასიამოვნოა, თუმცაღა რწმენის შეცვლა არავისთვის არის აკრძალული, მაგრამ რწმენის და ან სხვა რამის დაღატი ძლიერ უხამსი საქციელია, რწმენის შეცვლის მაგიერ მისი დაღატი დეგენერატობაა და აგვიხსნას რომელია, იქნებ, არც ერთია.

დეგენერატი, რომელსაც იმოდენად უფრო ეტყობა დეგენერატობა, რამოდენად მეტს გამოსთქვამს, ამბობს: „წარმოიდგინეთ ამას არავინ დაგიჯერებთ, თქვენდა საუბედურათ, იმიტომ რომ თვით თქვენისთანა ვაჟბატონებს აქვთ გატეხილი სახედი.“

ჩვენ არავისი დაჯერება არ მოგვინდომებია, არამედ თვით ფედერალისტთა ბანაკში დაიწყეს ჩურჩული და დღეს ზეიმი აქვთ და თქვენ გიცავენ თქვენსავე იდეიური ანემიით შეპყრობილი ფედერალისტები და ჩვენც *чтобы отмежеваться от бесполох существ*, იძულებული ვიყავით გაგვეჩია თქვენი უტვინო, დეგენერატის თავის ნაწარმოები; *услужилый дурак оп-асиће врага*. ამას გარედ, რადგან მე „მაქვს გატეხილი სახედი“, ამიტომ არავინ დამიჯერებს, მაგალითად მე ვამბობ, რომ ორჯერ ორი ოთხია და ნურავინ ნუ დაიჯერებთ, რადგან ნავარავუდევია არგუმენტაციის დეგენერაციის დეგენერატ-ავტორისაგან, რომ მე სახელი გა-

1) ჩვენ ვწუხვართ, რომ უზნეო ავტორმა ჩვენი საწინააღმდეგო პასუხის კამათს სულ პირადი ხასიათი მისცა.

ტეხილი მაქვს. მე თანახმა ვარ რომ იმ წყეში, რომელშიდაც B—n-ს ფასი აქვს მე სახელი გატეხილი მაქვს, მაგრამ სამაგიეროდ იმ წყეში, რომელშიდაც მე ფასი მაქვს დეგენერატ-ბატონს სახელი გატეხილი აქვს, ხოლო არის ისეთი წრეებიც, სადაც მე არავითარი ფასი არა მაქვს და დეგენერატ B—n-ს სახელი ლა-ფში აქვს ამოვლებული. ამასთანავე ვსთხვავ სა-ნამ იძულებული არ ვიქნები ვაიძულო დეგენერატი, მაიბძანოს რით არის ჩემი სახელი გატეხილი სა-ილდან იცის და რა საბუთები აქვს?

დვარძლიანი, როსკიბი სინდისის პატრო-ნი და ზნეობრივად კუზიანი და კოჭლი დე-გენერატი B—n-ი გვეუბნება: „ვინც თქვენ წაშენას, იდეალს“ და აღამიანობას იცნობს, ძლიერ კარგათ იცის ვინ არის წაშენას და იდეალის მოღალატე, ან რისთვის სჭირდება მათ „იდეალის“ გამომხატველ სიტყვების რახა-რუ-ხი და წმინდა მართლ მადიდებელ ანარქიზმის ფარის უთავბოლო ტრიალი.“

გვიბრძანოს დეგენერატმა ვინ იცნობს ჩემ წაშენას ამგვარად, სად ნახა და გაიცნო ჩვენი ამგვარი რწმენა ზნეობრივ წუმპის ჭურ-ჭელმა, რა ხელი გაქვთ ჩემ იდეალთან რომელ-იც თქვენი იდეალიც არის და თუ თქვენ ფრჩხილებში მოყვანით და კითხვითი ნიშნით რამე უმსგავსო იდეალი გინდათ მომაწეროთ, მიბრძანეთ ბარემ თუ თქვენ ქუჩის სალახანა ან პადვლის მოქალაქე არ ბრძანდებით, თუ სრულიად არ გაროსკიბებულხართ. მიბრძანე რადის რა დღეატი ჩამიღვნი ჩემი წაშენას და იდეალის წინაშე, წინააღმდეგ შემთხვევაში უნდა ვაიძულო თქვენისთანა სალახანა უკიდურესი იძულებით. მართლა უსინდისო და დეგენერა-ტო, ჩემ აღამიანობასთან რა ხელი გქონდათ ან რა მიზეზი გქონდათ მიახლოვებულიყავით თქვენი ჩირქიანი ხელებით და ზნეობით. მიბ-რძანეთ რისთვის დამქირებია წმინდა მართლ-მადიდებელ ანარქიზმის ფარის უთავბოლო ტრიალი.

მყარალი, არა წმინდა, მოღალატე და იეზუიტი¹⁾ დეგენერატი B—n-ი ამბობს: „რა

*) რაღა ჩემ სახელ-გ ტეხილობას მიახტა უზნეო და ინტრიგანი დეგენერატი თუ თავისი სახელის მოხ-ვევა არ სურდეს.

1) ამისი სულ ფაქტები და საბუთები მაქვს ხელში.

„პარტიასაც“ ეკუთვნით,—ეს თქვენც კარგათ უნდა მოგეხსენებოდეთ, თუ მართლაც ჭკუაზე მწყალად და დეგენერატი არ ბრძანდებით.“

აი ამაზე ჩვენ იძულებული ვართ ჩვენ-თვის სამწუხარო პასუხი მივცეთ: რათ აყენებთ კითხვას გვერდით და რათ ამბობთ რომ იცით „რაც „პარტიასაც“ ეკუთვნით.“? თქვენ გინ-დათ 1) გააკეთოთ ჩემი ჩამოსახჩრობი მარყუჯი, კილო, რომელშიდაც შენი მოწინააღმდეგის თავი ღილივით გინდა გაუყარო, მაგრამ ფრთხი-ლად იყავი ჯალათურ ხელობაში არ მოგივი-დეს თვით ის რასაც სხვას უმზადებ და ჩემ-თვის მომზადებული ჩამოსახჩრობ ბაწარში თვით არ გაყო ღილივით შენი უბადრუკი და უტვი-ნო გოგრა. თქვენი ბიოგრაფია იმერეთის ეპოპეიდგან დღევანდელ ცხოვრების დაქუცმა-ცებამდი სულ დაწვრილებით ვიცი. ის „პარ-ტია“, რომელსაც მე მახვევთ თავზე თქვენი პარტიაც არას და საბუთებით მოწმეებით დაგამ-ტვიცებთ. დაგიმტვიცებთ იმასაც, რომ ერთ ღროს თქვენ ანგარიშისთვის თქვენ აზრს და სიტყვას კიდევ აქირავებდით. ამასთანავე უნ-და მოგახსენოთ რომ თქვენ პოლემიკაში უზნეოც ბრძანებულხართ: თქვენ შეგიძლიათ გაქვთ ბრალდება, ბრალდების თავისუფლება ამ ნიადაგზე, მაშინ როდესაც ჩვენ მოკლებული ვართ დაცვის უფლებას ამავე ნიადაგზე, თქვენ კი ამით სარგებლობთ და მკითხველის გონე-ბაში იქვს სტოვებთ, ეს კარგად დაწერეთ თეთრით შავ ქაღალდზე, მიიკარით თქვენ ზნეობა ჩამორეცხილ და სამარცხვინო შუბლ-ზე და ატარეთ, როგორც მუღმივი ნიშანი თქვენი უმსგავსობისა. თქვენ არც ამით დაკა-ჯერებთ. თქვენ მოგეხსენებათ და თუ არ მო-

1) თუმცაღა მე ბაკუნინი არა ვარ და დეგენერა-ტი მარქსი, მაგრამ ფაქტი საყურადღებოა თავის უზნე-ობით. ბაკუნინი დაჭერილი იყო და მარქსმა თავის ორგანოს საშუალებით შპიონოა დასწამა, ეს ცილის წამება ტყუილი გამოდგა და ბაკუნინმა განთავისუფ-ლებისას სთქვა, რომ მე პასუხს გავცემდი მარქსს. თავი-სუფალი რომ ცყოფილიყავ კალმით ხელში კი არა, არამედ ხელით უკალმოთა,—მე კი უნდა მოგახსენო დეგენერატს, რომ იძულებული ვიქნები პასუხი გავცე არც კალმით ხელში და არც ხელით უკალმოთ. არა-მედ ხელში დეგენერატის საკადრისი იარაღით, თუ თავისი უხამსობა ამ მხრით კიდევ გაიმეორა ის, რომ თავის თავიც იქავე არ მოიხსენია სადაც მე მახსენებს.

გეხსენებათ მაიკითხეთ როგორც საქიროა და შეიტყობთ, რომ ამ დღეებში მოჩენილი მყავს მისწილი, მამალი მეძებარი და საქმე გამიჭირა და თუ რასაკვირველია ნადირი მოინადირეს ცხადია და გამოარკვეულია, რომ დააბრალდებენ მათი ბაღის დაჯერქნას და ბალახის განადგურებას, მაშინ მოინადირის წინააღმდეგ, როგორ უნდა იმართლოს თავი ნადირმა თუ მონადირეს ამხანაგებიც და ნადირის ამხანაგაც ერთი მეორეს ემოწმებიან, მაღლობელი გახლავართ არა თუ „ამხანაგური“ სამსახურისათვის, არამედ კეთილ-შობილი მტრობისათვისაც, მაგრამ მზე თუმცადა ბნელდება და შეიძლება გაბრწყინდეს კიდეც არვინ უწყის იღბალი როგორც ხალხისა, ისე ადამიანისა... იქნება გადარჩეს რამე для того чтобы Вам досталось на орехи. იქნებ პროვოკატორობამაც კი მიეთრიოს თქვენი წარმატება ამ გზაზე, როგორც შეზღუდვის სალდათს რომელიც ვარაუდობა.

დეგენერატი გვეუბნება: „ნება მომეცით... მეც ამოვიღო ხმა ანარქიზმისა და იმის იდეალის დასაცველად,“ ისე ამბობს მეცო თითქოს რამეს წარმოადგენდეს და ძლიერ დიდი ღვაწლი მიუძღოდეს. თქვენი ორიოდ ბროშიურა ანარქისტულია, მაგრამ ჩლუნგია დეგენერატო, ბუნდოვანია და უფრო სიტყვათა თხზულება, ვინემ არგუმენტებისა.

დეგენერატს სურს ანარქიზმის იდეალის დაცვა განსაკუთრებით ჩვენისთანების წინააღმდეგ. იქნება ეს ურდეთ რომ თქვენსავით თავი ვიქო? არა! მხოლოდ ვიცი, რომ არაფერს სიდიდეს თქვენ არ წარმოადგენთ გარდა ლაქლაქისა.

ეს უბადრუკი ამბობს: „ქარგა ხანია გაღვენებთ თვალ-უუწს და ბოლოს იმ დასკვნამდის მივიღვარ, რომ მხოლოდ ჩვენ, მართლაც გადაშენებულ ცხოვრებას შეუძლია ასეთის ჯურის ანარქისტების შექმნა.

აი, რა უნდა მოგახსენოთ: თვალი თქვენ არ გაქვს თორემ ჩვენს გარდა ჩვენ გასასწორებელ საშვალეებასაც დაინახავდით აქამდე თუ ჩვენ აგრე რიგათ გვხედავთ; ყური თქვენ არ გაქვთ, თორემ გაიგებდით ან ჩვენს ან თქვენ ამბავს აქამდე. თქვენ თქვენი უბადრუკი და სამარცხვინო თავი ვერ დაგინახავთ ჩვენ რათ გვითვალყურებდით, ვერ მობრძანდით და ვერ

მოგენათლეთ თქვენ ემბაზში? მაგრამ თვით თქვენ ზნეობრივად არა წმინდა ბრძანდებით, ჩვენ როგორ გაგვაწმინდავდები თქვენზე წმინდათ. თქვენ თქვენი დაცემის ამბავი არ გაგიგიათ და როგორ უნდა გაგეგოთ ჩვენი ამბავი? თუ ჩვენ ვართ „ჩვენ გადაშენებულ ცხოვრების“ ნაყოფი მაშინ თქვენც ხომ ამ ცხოვრებისავე ნაყოფი ბრძანდებით. თქვენ სწორედ დეგერანტი ბრძანდებით.

Massue.

P. S. ეს პასუხი, დეგენერატის წინააღმდეგ, წევრის დეგენერაციის გზაზე მიმავალ საქართველოს როგორც დეგენერატი ამბობს უკვე დაწერილი იყო როდესაც მისი, უკაცრავათ პასუხია, „პასუხის“ მეორე ფელეტონი „ისრის“ 178 ნომერში წავიკითხე; ამ ლაქლაქის ნიმუშში წერია: თქვენ კი რომელი გზა ავირჩევიათ B-ნო კრიტიკოსო—ჯერ-ჯერობით ეს თქვენი წერილიდან არა სჩანს. თუ, მაშასადამე, ჯერ-ჯერობით ეს ჩემი წერილიდან არა სჩანს, მაშინ რას გასცა პასუხი დეგენერატმა—ეს ფაქტია დეგენერატობისა B-n-ის მხრით და მისი „პასუხი“ დეგენერატული ნაწარმოებია. რაც შეეხება თქვენს „ზვონს“, ცოტა ჭკუით იყავით, თორემ თქვენ მაიძულებთ თქვენი მართლაც არ ცოდნა დამამტკიცებინოდ სპეციალურად და სამუდამოთ თავი თქვენივე ხელით მოიკლათ. მოიძუადეთ თქვენი გამოლაყებულები თავი, რათა მოულოდნელი არ იქნას, როდესაც შიგ ჩაგკრავთ.

სოციალიზმის სენი.

და მისი შინაგანი რეაქცია. *)

იმავე წელს (1886) როდესაც დაარსდა ნაციონალური ფედერაცია სინდიკატებისა, დაარსდა შრომის ბირჟებიც; შრომის ბირჟების ფედერაცია დაარსდა 1892 წ. ანარქისტ ფ. პელუტიეს დახმარებით და თვით იმ ლაგარდელის სიტყვით, რომელიც ანარქისტების გასამტყუნებლად და გასაარავებლად მოჰყავს ნოეს, „დახასიათებული იყო ანტიპაზადამენტალური ტენდენციებით“ *). 1795 წელს დაარსდა კიდეც ანარქისტ პუტეს დახმარებით შრომის საქმეთა კონფედერაცია, მაგრამ ბლანკისტები,

*) ლაგარდელი, რევ. სინ. გვ. 60.

*) იხ. ქარ. № 4.

რომლებიც იღებდნენ მონაწილეობას კონფედერაციაში სხვა ხასიათს აძლევდნენ საერთო კონფედერაციას. სანამ განვიხილავდეთ კონფედერაციის უნაყოფო ბრძოლას ბირჟათა ფედერაციის წინააღმდეგ, საჭიროა გავიხსენოთ, რომ ინტერნაციონალში სამი მიმდინარეობა არსებობდა, კარგათ რომ ვსთქვათ ორი მიმართულება ერთი მარქსისტული სოციალიზმი სოც.-დემოკრატიებისა და მეორე ანარქისტული სოციალიზმი ამასთანავე ერთად მუშათა ამხანაგობანი ანუ სინდიკატები და კორპორაციები, რომლებიც ხან ერთ და ხან მეორე მიმართულებას ემხრობოდა. ინტერნაციონალის დარღვევის და თვით ინტერნაციონალის დროს დაეტყო უფრო მეტი დაახლოვება ანარქისტებსა და მუშათა კორპორაციების შორის. სოც.-დემოკრატებმა მიჰმართეს თავიანთ ჩვეულებრივ უსუფთავო საშუალებას ბრძოლისა ანარქისტების წინააღმდეგ.

ეხლა ვნახოთ თუ როგორი იყო განწყობილება შრომის ბირჟათა, მათი ფედერაციის და სინდიკატთა ნაციონალური ფედერაციის შორის, რომელიც წარმოადგენდა სახლს ს. მ. პარტიისა ანუ გედისტური პარტიისა, ე. ი. საფრანგეთის სოც.-დემოკრატიული პარტიის სართს.

როგორც უკვე ვსთქვით საფრანგ. სოც.-დემოკრატები გედის და ლაფარგის წინამძღოლობით მუშათა ინტერესებს იმოდენათ არ დასდევდნენ, რამოდენად. თავიანთ საპარლამენტო ინტერესებს, ამან, ე. ი. პოლიტიკამ გამოიწვია პარტიული შინაგანი განხეთქილება და ბრძოლა, ამ გვარად იმათ მთელი თავიანთი ენერგია მოანდომეს ერთი მეორეის ბრძოლას და პარლამენტალურ მოღვაწეობას, მუშათა ინტერესები კი არაფრად აწუხებდათ და არც შეიძლებოდა შეეწუხებინა ის პარტიები და ფრაქციები, რომლის პოლიტიკური მიზანი, და სახელმწიფო ძალის ხელში ჩაგდება მიუცილებლად შეკავშირებულია შინაგან განხეთქილებასთან და ბრძოლასთან ერთად პოლიტიკურ და არა ეკონომიურ ბრძოლასთან; პოლიტიკური ბრძოლა და მიზანი თავის დღეში საერთო არ შეიძლება იყოს, მაშინ კი როდესაც ეკონომიური ბრძოლა საერთოა პროლეტარიატისათვის, რადგან მისი კლასობრივი,

ე. ი. ეკონომიური მდგომარეობა საერთოა. უკვე ცნობილია ძირითადი განსხვავება ანარქისტებსა და ს.-დემოკრატებს შორის. პირველნი ანტიპარლამენტარისტები და მეორენი პარლამენტარისტები არიან, პირველნი ერთ სოციალურ—ეკონომიურ—პროგრამას ემსახურებიან მეორენი კი უმთავრესად პოლიტიკურ, დემოკრატიულ პროგრამას.

რა არის დემოკრატია და პარლამენტი.

დემოკრატის სუფს დაინტერესოს მთელი საზოგადოება, ყველა კლასები, ამიტომ ის არ არის კლასობრივი და მაშასადამე ეკონომიური პარტია, ის წმინდათ პოლიტიკური პარტია არის, მაშასადამე ის განყენებული აბსტრაქტული საქმეთა თანხმობის პარტიაა, მას სურს მისი განყენებული წარმოდგენა საზოგადოებაზე განახორციელოს, რაც შესაძლებელია მხოლოდ მაშინ, თუ ის მოქალაქეს ჩაადგებს განყენებულ სოციალურ ერთეულად, ამის გამო კი დემოკრატიის თვალში ყველა მოქალაქე თანასწორია მის თვალში სწორედ ისე, როგორც არითმეტიკული ერთეულები; მოქალაქეს დემოკრატიის თვალში ყველას ერთი განყენებული ფასი აქვს. და აი, სწორედ ამიტომ დემოკრატია, როგორც თეორეტიული უარყოფა კლასებისა, სცნობს საჭიროდ ხალხის სურვილის შესატყობად და ამ სურვილის დასაკანონებლად ყველასთვის საერთოდ, როგორც მათემატიკური ფორმულებია მაგალითად საერთო არითმეტიკული განყენებული ერთეულებისათვის, სცდილობს მოქალაქეთა ხმების რიცხვით, განყენებული რიცხვითი ღირებულობით ისარგებლოს და არ აქვს მხედველობაში კონკრეტული ადამიანები, თვისებითი ღირებულობა, კონკრეტული ადამიანისა სოციალურ კითხვების გადასაწყვეტად.

ამ გვარად კონკრეტული ეკონომიური სოციალური სიდიდე გადაქცეული აქვს განყენებულ პოლიტიკურ სიდიდეთ. დემოკრატიისთვის მასას აქვს მნიშვნელობა და ინდივიდუალურ შეგნებას კი ილიუზიად სახავს, მასსა ფასიანია. მაშინ როდესაც შეგნება გაფასებულია. სოც.-დემოკრატია თავიდგანვე დემოკრატიული პარტია იყო რადგან მისი დევიზი იგივე იყო და არის დღეს კიდევ უფრო მეტად: „პოლიტიკური საშუალებით სოციალური ცვლილების მოხდენა“, დევიზი რომელსაც ემსახურ

რებოდა ლედრიუ-როლენი, და ემსახურებოდა და ღღესაც ემსახურება დემოკრატია, მხოლოდ სოც.-დემოკრატიული ტერმინოლოგიით ეს ლოზუნგი ღღეს გამოიხატება მომავალში სახელმწიფო ძალის ხელში ჩაგდებათ და ღღეს მუშის ქომავლობით პარლამენტში დემოკრატიული რეფორმების საშუალებით.

სოც.-დემოკრატიული პარტია, რომელიც უწინ რადიკალურ დემოკრატია წარმოადგენდა, თავიდან შემდგარი დემოკრატიულ გზაზე უფრო და უფრო უახლოვდებოდა დემოკრატიულ კონსერვატიზმს, უფრო და უფრო ეზიჯება დემოკრატია, სახელმწიფოს და დემოკრატიულ განყენებულ საშუალებას ბრძოლისას — პარლამენტს.

ს.-დემოკრატია თანდათან სცილდება ის სოციალისტური ამოღება, რომელიც მან სოციალისტურ მოძრაობასთან ურთიერთობაში შეიძინა და იღებს თავის ბუნებრივ ხასიათს, რომელიც შესდგება მის დემოკრატიულ ცხოვრებაში, ის კდილობს ჩაიგდოს საყოველთაო არჩევნების საშუალებით — დემოკრატიული განყენებული პოლიტიკური სსშუალებით სახელმწიფო მართვა-გამგეობა ხელში და თანდათან ხდება პოლიტიკური საზოგადოების ნორმალურ იძულებითი — განყენებული — ორგანო. ის ოპოზიციიდან გადადის კონსერვატიზმში და თანდათან იჩენს უძღურებას კაპიტალისტურ წეს-წყობილების წინააღმდეგ ბრძოლაში.

ანარქისტული კავშირები და ასოციაციები ყოველთვის ეკონომიურ ნიადაგზე იდგნენ, ისინი მუდამ პარლამენტარიზმის და სახელმწიფოს წინააღმდეგნი იყვნენ და არიან არა თუ როგორც მიზნის, არამედ, როგორც საშუალებისაც კი მაშასადამე ცხადია მათი სოციალიზმის უკიდურესი ეკონომიური, კლასობრივი ხასიათი. *)

1874 წელს ბრიუსელის კონგრესზე ბელგიელმა კოდექტივისისტმა ¹⁾ წაიკითხა მოხსენება საზოგადოებრივ წარმოებაზე. 1876 წ. ბერნის კონგრესმა უარჰყო მისი შეხედულება. ბოლოს

*) ლათაიები, რომელსაც მიედ მოედება კილობნელი, ესთხოვთ დაგვიმტკიცოს შესახებ იმისა, რომ ანარქისტები კლასობრივ ნიადაგზე არ დგანანო

1) ანარქისტებს კოდექტივისტებს ეძახდნენ უწინ.

ანარქისტები დარჩნენ ინტერნაციონალის ერთადერთი ჭირისუფლები მთელი ოთხი წლის განმავლობაში, მაგრამ მათ და ავტორიტარისტების შორის ბრძოლამ გამოასალმა ინტერნაციონალი წუთი სოფელს. განდში კიდევ შეხედნენ ერთმანეთს ანარქისტები და მარქსისტები. მარქსისტებს ხელმძღვანელობდა გერმანელი სოციალ-დემოკრატია და სურდათ რომ სსშამოფო ააზაღბა გადასუფიფო სსხეამწიფოს ხელში. ანარქისტები კროპოტკინის ხელმძღვანელობით თხოულობდნენ, რომ საწარმოვო ირალეები კაზზაზაფიების ხელში გადასულიყო, მარქსისტებს საჭიროდ მიაჩნდათ საარჩევნო ბიულეტენებით ბრძოლა, ანარქისტები კი მხოლოდ რევოლიუციონურ საშუალებას სცნობდნენ საჭიროდ. ამგვარად მარქსისტები უკიდურესი დემოკრატები იყვნენ იმით, რომ სახელმწიფო მათი აზრით უნდა გამხდარიყო მთელი საზოგადოების ტრანსფორმაციის, ააზადი და სსშუაღება, იდგნენ კლასთა თანამშრომლობის ნადაგზე, მაშინ როდესაც ანარქისტები რევოლიუციონურ საშუალებას ემხრობოდნენ და იდგნენ მუშათა კაზზაზაფიების ნიადაგზე, ე. ი. ეკონომიურ, კლასობრივ ნიადაგზე; ლონდონის კონგრესზე 1896 წ. ანარქისტები სინდიკატების, მუშათა კავშირების წარმომადგენლებათ იყვნენ.

სოციალდემოკრატები იყვნენ და არიან ეხლაც პარლამენტარიზმის და საერთო არჩევნების მომხრე, სსშათა არჩევანი და მისი შედეგი პარლამენტალური მოღვაწეობა, კი არიან, როგორც ვნახეთ, და რაც თავის თავად ცხადია, დემოკრატიული მოღვაწეობა, დემოკრატიული მოღვაწეობა, კი, როგორც ვნახეთ და რაშიაც მისი მიუდგომელი მკვლევარი ყოველთვის დარწმუნდება არის თეორიული უაწყოფა კლასობრივ ბრძოლისა, და მოქალაქეთა გაერთიანება ერთ განყენებულ სოციალურ მასაში, რომელიც თანასწორ განყენებული ადამიანებისაგან იესდგება, მაშასადამე პარლამენტი, როგორც ორგანო დემოკრატიული არის კლასთა თანამშრომლობის ორგანო და არა კლასთა ბრძოლის ორგანო. თუ სინდიკატები განსაკუთრებით და უკიდურეს კლასობრივ ბრძოლის ორგანოებს წაშმადგენენ და უაწყოფენ სავსებით კლასობრივ თანამშრომლობას, მაშინ ცხადია რომ

ზარღამენტი, როგორც კლასთა თანამშრომლობის
არგანო უფიქრ შემთხვევაში, უარყოფილია სი-
სებით, უფიქრ შემთხვევაში, და რადგანაც სახელ-
მწიფოთი საზღვრებში უარყოფილია სინდიკატურ
არგანიზაციების მიერ უფიქრ შემთხვევაში, ცხ-
დაა მასსადაც, რომ ზოლიტიკაც უარყოფილია
სახელმწიფოსთან ერთად, ვინაიდან ზოლიტიკა
უსახელმწიფოდ შეუძლებელია. ამ რიგად სულ
ტუქილად იწუხებენ თავს ღაგარდელი და მისი
მიმდევრები სინდიკატისმის გარეშე ზარღამენტალ-
რად გამოცხადებით და როგორც მომავალი მოღა-
ლატე ცდილობენ ზარღამენტარისმისკენ მიმავალი
გზის დატოვებას.

ჩვენ ვხედავთ, მაშასადამე, როგორი იყო
ხასიათი სინდიკატურ მოძრაობის განვითარე-
ბისა. ერთი პოლიტიკური იყო და გამოიხატა
ს.-დემოკრატიულ პარტიის ზედსართავ სინ-
დიკატების ნაციონალურ ფედერაციაში, გედისტე-
ბის, ე. ი. მარქსისტების სინდიკატებში. მეორე
იყო ანარქისტული, რომელიც გამოიხატა შრ-
მის ბიჭყათა ადგილობრივ სინდიკატების ბირ-
ჟათა ფედერაციაში. ამ ორ ორგანიზაციებს
შორის გაჩაღებული იყო სამკედრო სასიცოც-
ხლო ბრძოლა. ის ფუნქციები, რომლებიც სა-
ჭირო იყო ზუშათა მოძრაობისათვის ვერ შეა-
სრულა ს.-დემოკრატიულმა სინდიკატების ნაცი-
ონალურმა ფედერაციამ, მაშინ როდესაც შრმის
ბიჭყები და განსაკუთრებით მათი ფედერაცია
მშვენიერად და ნაყოფიერად ასრულებდა თა-
ვის კლასობრივ დანიშნულებას. ს.-დემოკრატიულმა
სინდიკატების ნაციონალურმა ფედერაციამ გადა-
წყვიტა მოეხდინა კონგრესი ნანტში 1894 წ.
ბირჟათა ფედერაციამაც ამიტომ გადაწყვიტა
მოეხდინა კონგრესი იმავე ქალაქში, რადგან
ამით დამტკიცდებოდა მოწინააღმდეგე ორგა-
ნიზაციების მნიშვნელობა. ნანტის ბირჟა არ
იყო წინააღმდეგი, რომ ორივე კონგრესი
ცალკე-ცალკე მომხდარიყო, მაგრამ ის ფიქრო-
ბდა ყოველივე გარემოება ხელს უწყო-
ბდა, რომ კონგრესებს ორივე მოწინააღმდეგე
ორგანიზაციებისა შეერთებულიყვნენ. ნანტის
ბირჟის რწმუნება ჰქონდა ორივე ფედერაციე-
ბისაგან სინდიკატების შესაერთებლად და
სთხოვა ორივე ფედერაციის საერთო კონგრეს-
ი მოედინათ, ბიჭყათა ფედერაცია დაუფიქრე-
ლივ დაეთანხმა, ხოლო სინდიკატების ფედერაცია

ძლიერ ჯიუტობდა და სჩიოდა თავის ღმერ-
თებთან, რომ „ცხადი განზრახვა აქვსთ მისი
განადგურებისა.“ არ მოეცემათ რა საძაგლობა
ჩაიდინა ნაციონალურ სინდიკატების ორ-
განომ, ხოლო როგორც შეეფერებოდა
ნანტის ბირჟის ენერგიას, ისე მოიქცა ის კი-
თხვის გადასაწყვეტად, მან მიმართა სინდიკა-
ტების საბჭოს და ამით მოუწონეს პროექტი,
რის გამო სინდ. ნაც. ფედერაცია ს. დემოკრი-
ტებისა იძულებული იყო დათანხმებულიყო
მეექვსე ნაციონალურ კონგრესს საფრანგეთის
სინდიკატებისა.

შემდეგი იქნება

ეროვნული და ბიოლუტარული ავტონომია (შემდეგი იხ. ქარ. № 4.)

B—II-ი განაგრძობს დე-გრეფის აზრების
გადმოცემას, ისეთი გულ მოდგინებით,
თითქოს სოციალურ მოვლენათა განვითარე-
ბის კითხვა საბოლოოდ გადაწყვეტოს დე-გრე-
ფს. ფელეტონების დასაწყისში ამბობს, რომ
„ქართველობაზე უნდა ვსთქვა ცოტა რამე და
აწა სერაფიუდი და შეცნაურულად დახატული
სურათი მინდა მივაწოდო მკითხველსაო“ და ბო-
ლოს კი ამბობს, რომ ჯერ დამიმტკიცონ დე-
გრეფის კანონების უფარგისობა და მაშინ დავ-
თანხმდებით. ჩვენ დარწმუნებული ვართ, რომ
დამტკიცების შემდეგაც არ დაგვეთანხმება B—II-ი,
რადგან, დამტკიცება B—II სათვის ისე, რო-
გორც მორწმუნესათვის, რომელსაც სახარება
სათაყვანელად გაუხდია, შეუძლებელია. გვახ-
სენდება ერთი შემთხვევა, რომელიც გვქონდა
შვეიცარიაში. ლოზანის უნივერსიტეტის ერთი
ბოლგარიელი სტუდენტი ჩამომჯდარიყო რუსე-
ბის ბიბლიოთეკის კორიდორში სკამზედ და ხელ-
ში სწორედ დე-გრეფის ის წიგნი ეჭირა, რო-
მელსაც B—II-ი სათვის ჭკუა თუარა ტვინი მაინც
გადაუბრუნებია. მივედი თუ არა ბოლგარელ
სტუდენტთან ახლოს, მაშინვე მოსალმების მა-
გიერ მითხრა:

„იცო ეს რა წიგნია?“

ჯერ კანზე შემახედვინე ან წამაკითხე
და შემდეგ გეტყვი.

„შენ ასეთი წიგნი არც წაგიკითხავს
და ვერც წაიკითხავ მეორეს შენს ღღეში“.

მეც შევეხვეწე ძლიერ, ცალი თვალით

მაინც შეეხედვინებია სათაურზე და როგორც იქნა დაინახე დე-გრეფის სახელი. შემდგომ როდესაც აგვიტყდა დავა ამ წიგნის შესახებ, ცოტა გაწყდა და კინაღამ წავიხზებეთ, რადგან ჩემი ექვები წიგნის მნიშვნელობაზე სტუდენტმა პირად შეურაცყოფად მიიღო იმოდენათ მიეთვისებია დე-გრეფს მისი გონება.

B—n-ი ჯერ გვპირდება თავის გულწრფელ, ფალსიფიკაცია მოკლებულ აზრის განაწილებას და შემდგომ ამოფარებია დე-გრეფის მთელთხუზულებათა სიას უკან ალბად იმ მოსაზრებით, რომ მთელი დე-გრეფის კრიტიკას ერთი წელიწადი მოუწოდებო უკანასკნელად აღამიანო.

ჩვენ ამით სრულიად არ შეფერხდებით, და ვეცდებით დაბრკოლება დავდლიოთ და ენერგია ტყიულად არ გავფლანგოთ, მით უფრო დე-გრეფი სრულიად არ ცდილობს ნაციონალურ კითხვის გაზომვას თავისი მეტრით, არამედ B—n-ი თხოულობს მისგან ამსოციალურ განვითარების „არშინს“, რომელიც დე-გრეფს სულ სხვა რამეისთვის გამოუჭრია და B—n-ს კი НИ К СЕЛУ НИ К ГОРОДУ უნდა მოიხმაროს. ნაციონალიზმა სპეციფიკური ფორმა და სპეციფიკურ „საზომს“¹⁾ მოითხოვს. დე-გრეფის „კანონები“ და „მეტრი ცივილიზაციისა“ მისივე აზრით მოსახმარია საზოგადოებრივ განვითარების საერთო ხასიათის გასაზომავად და არა კერძო ნაციონალური მომენტისათვის (დე-გრეფი აბსტრაქტული, განყენებული სოციოლოგია). ეს ინიციატივა საეცებით B—n-ს ეკუთვნის ვნახოთ, როგორ ხმარობს B—n-ი ამ კანონებს. ჩვენ არ შევცვებით მის მიერ მოყვანილ დე-გრეფის სამ კანონს პროგრესისა, რადგან ეს დე-გრეფის მთელ თეორიის გარჩევას მოითხოვს და შორს წავიყვანს და არც კეთილ სინდისიერ კრიტიკად ვთვლით ოთხ ხუთ ფელეტონში სხვა კითხვასთან ერთად მის გარჩევას. აღვნიშნავთ მხოლოდ კერძო შეცდომებს.

B—n-ის და მისი მასწავლებლის აზრით მაგალითად: „ბიოლოგიური რეგრესიცი ასე ხდება: უფრო ახლად შეძენილი ორგანონი,

როგორც ნერვეული სისტემა, უფრო ადრე იშლება, უფრო ადრე შეძენილი კი—უკანასკნელად“. ეს შეცდომაა როგორც საზოგადო მოვლენა, რადგან ცნობილია ბიოლოგიაში, წინააღმდეგი მოვლენაც; ცხოველის სიკვდილი, როდესაც ეს შედეგია უსაქმელობისა (abstinence) ან ერთბაშად ან თანდათან, მოხდება ხოლმე მაშინ, როდესაც რომელიმე ცხოველი თავის სიმძიმის ორმოც მეასედს ჰკარგავს შემდეგი სურათი გვიჩვენებს იმ ნაწილებს რომლებსაც ჰკარგავენ უთანასწოროდ სხვადასხვა ორგანოები:

ნაწილები რომლებიც საშვალზე მეტს ჰკარგავენ	0,400
ქონი	0,933
სისხლი	0,750
ტყირბი	0,714
ПОДЖЕЛУДОЧ. ЖЕЛЕЗА	0,641
ღვირძლი	0,520
გული	0,448
წელები	0,424
მამოძრავებ. მუსკ.	0,423

ნაწილები, რომლებიც საშვალზე ნაკლებს ჰკარგავენ.	0,400
სტომაქი	0,397
ყანყრატო., oesophages	0,342
კანი	0,338
თირკმელები	0,319
სასუნთქავი აპარატები...	0,223
ძვლის სისტემა...	0,167
თვლები	0,100
ნერვეული სისტემა	0,019

„ძლიერ კუროზულ ფაქტს ვხედავთ ამ სიაში, ეს არის სუსტი დაკარგვა ნერვეული სისტემის მიერ სიმძიმისა, სიკვდილის, მომენტშიაც კი. შეიძლება ითქვას, რომ სიკვდილის უმაღლეს ნამდვილად ჩანთქეს სხვა ორგანოები“. 1) ეს საკმაოდ დე-გრეფის და მისი მოწაფის მიერ გაურჩევლად გამეორებული აზრის შეცდომის დასამტკიცებლად. ცხადია ნერვეული სისტემა უფრო ადრე არ ირღვევა ვინც სხვა ორგანო. მაშასადამე ის აზრი, რომელითაც გული კიდევ სძევს, მაშინ როდესაც აღამიანს გონება და სხვა ნიჭი ეკარ-

1) დე-გრეფის სოციალური „მეტრი ცივილიზაციისა“ მოცლილი კაცის რწმენა, გასართობია და B—n-ის თუ მასწავლობა არა ხუმრობა მაინც უნდა იყოს.

1) ლეტურნო ბიოლოგია.

გება, არ შეგვიძლია ვაღიაროთ საერთო ფაქტად, არის შემთხვევა, როდესაც ადამიანი მთელი თავის გრძნობა გონებით კვდება ბუნებრივი სიკვდილით. მაგრამ მაინც საკვირველია ბუნდოვანი აზრი გამოთქმული მსწავლელების შემდეგ B—II-ს მიერ სად ორგანო, ე. ი. ნერვული სისტემა, სად გული, და სად ფუნქცია ორგანოთა „გონება, გრძნობა და სხვა ნიჭი, როგორც B—II-ი ამბობს, ისიც სხვა და არა თავისი შესაფერ ორგანოთა ფუნქცია, გონება ტვინის ფუნქცია და გულის ფუნქცია სხვაა.

წინანდელ ფელეტონში ჩვენ ვამბობდით, რომ დე-გრეფს და მასთან ერთად B—II-ს სწამთ შვიდი, შვიდი საფეხური სოციალურ პროგრესის კიბისა და მეშვიდე და უკანასკნელი პოლიტიკა არისო. ამასთანავე როდესაც რეგრესია, მაშინ მათი აზრით ჯერ პოლიტიკა ირღვევა, შემდგომ ამ სახურავის ქვეშ მოქცეული ქერი—იურიდიული ორგანიზაცია, შემდგომ მორალური და სხვა; ის ამბობს „სოციალური რეგრესიც ამ გზას მისდევს. იგი იწყება უფრო რთულ და სპეციალურ ორგანიზაციას და ჩამოდის დაბლა უფრო ზოგად და მარტივზედ, პოლიტიკური ორგანიზაცია იშლება იურიდიულზედ უფრო მაღე, იურიდიული მორალურზედ უფრო მაღე, მორალური მეცნიერულზედ უფრო მაღე“ და სხვა და სხვა. უნდა მოვახსენოთ B—II-ს რომ ფაქტიურად ეს ყოველთვის ასე არ არის ყოველთვის და ყოველ შემთხვევაში, მორალური ორგანიზაცია ხანდახან ირღვევა და მის ადგილს ან პროგრესიული ან რეგრესიული მორალი იკიდებს ფეხს, მაგრამ მიუხედავად ამისა ეკონომიური ორგანიზაცია იგივე რჩება, წინააღმდეგეც შესაძლებელია და სხვა და სხვა. შესაძლებელია ხალხმა ტერიტორია დაჰკარგოს, მაგრამ შესაძლებელია ხალხი არ დაიღუპოს მაგალითი სომხებია და ურიები, რომლებიც არც გამქრალან და არც გადაშენებულან, მაგალითია მრავალი სხვა ერებიც, რომელსაც თავიანთი ტერიტორია თუმცადა არ აქვთ (კოლონიები), მაგრამ მეტროპოლიაზე უკეთესი საზოგადოებრივი ორგანიზაცია აქვთ. ტყუილია მაშასადამე მოთქმა და ჩივილი B—II-ისა: „ესეც კარგად დავიხ-

სომოთ უბედურო ქართველო მკითხველო“. ქართველი მკითხველი შეიძლება რუსულადაც კითხულობდეს და რუსი მკითხველი ქართულად. დღემდის B—II-ი ამბობდა. კარი გავაღოთ ნურაფრის გვეშინია, თუ შამოგლენ ძმები შემოვლენო და ეხლა დამფრთხალი მტრის შემოსევის შიშით ახშობს, ჰკეტავს მაგრად ნაციონალისტურ კარებს ძმებისათვისაც კი.

მაშასადამე ტყუილია ჩამოთვლილ მაგალითებს შემდეგ გოდება, რომ ვიღუპებით ტერიტორია დავკარგეთო. ტერიტორია პროლეტარიატმა ქალაქისა და სოფლისამ კარგა ხანია დაჰკარგა და შეიძინა გაბატონებულებმა და სახელმწიფომ, მაგრამ პროლეტარიატს აღორძინების მეტი არა მოეღოს რა აქედგან. „ქართველი“ თავად აზნაურობა თეატრს აშენებს თბილისში მაგრამ ქართველ მუშას ერთსაც კი არ მისცა სამუშაო იმიტომ, რომ ისინიც ქართველია. ტერიტორია იმისია, რომ ის გაბატონებულთა სასარგებლო უნდა იყოს დამონებულითა გასაყვლეფავად და არა მათ საკეთილდღეოთ.

B—II-ი, როგორც „მეტაფიზიკის მაღალ ფარდებში პარპაზის“ მტერი მის მსწავლელების სარდლობის ქვეშ ამბობს, რომ „ეხლა ვიცით სოციალურ პროგრესისა და რეგრესის კანონები დამყარებული სოციალურ ცვალებადობისა და სოციალურ დინამიკის სუფთა კანონებზე“ ფიცა გვწამს წინააღმდეგ მეტაფიზიკისა: მაგრამ ეს საყოველთაო კანონის მეტაფიზიკური კუდი კი გვაკვირვებს, მაგრამ ესეც რომ არ იყოს უნდა ვთქვათ რომ კიდევ უფრო გვაკვირვებს კანონები დამყარებული კანონებზე, ცოტა არ იყოს ძლიერ ქიმიური მეტაფიზიკური და სპეკულატიური შენობაა, ვშიშობთ არ ჩამოინგრეს და B—II-ი „ფარდებს“ ქვეშ არ მოჰყვებს, კიდევ უფრო საქვირველი და საოცარია მეტაფიზიკის სიძულვილი და კანონები დამყარებული სოციალურ ცვალებადობის და დინამიკის კანონებზე, ე. ი. ცვალებადობაზე დამყარებული კანონი ანუ ცვალებადობაზე დამყარებული უცვლელობა, მუდმივობა, ანუ დინამიკაზე დამყარებული სტატიკა, ე. ი. ცვალებადი უცვლელობა და დინამიკური სტატიკა. იქნება ეს მეტაფიზიკა არ იყოს, მაგრამ დიალექტიკა მაინც არის.

აი „ამ ახალით უნდა გავთალოთ, ამბობს B—n ი, „ცივილიზაციის მეტრი“ და როდესაც გვსურს განსაზღვრულ საზოგადოების ბედობის გამორკვევა, ვიხმართ ეს მეტრი უტყუარ საზომათ.“ აი ამას ჰქვია **заврался** გინდ **зарапортовался**.

ნუ იტყვიან თურმე დე-გრეფს ბელგიაში და B—n ს „უბედურ საქართველოში“ აღმოუჩენიათ ერთ-დროულად და ერთი მეორეს დაუმოკიდებლად დეოულ-და-ლენცივით „უტყუარი საზომი“ სოციალური განვითარებისა, რომელიც ზომავს ყველაფერს რასაც კი ადამიანი მოისურვებს გასაზომად თავის საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, მაგრამ არც ჰქუა გლისა და უფიც ევროპას უცვნია დე-გრეფის კანონი და არც B—n-ის კანონი უნდათ შეიწყნაროს ზოგმა უტვინო ქართველმა, „რომლებსაც ისე აქვთ შეგნებული“ სოციალიზმი და ინტერნაციონალიზმი, „როგორც თქვენ მორჩილ მონას ჩინური ლიტერატურა“ და რომლებიც ჰბედავენ B—n-ის მონოპოლიის სფერა სოციალურ კითხვებში უზრდელად დაარღვიონ.

ეს „უტყუარი მეტრი“ შესდგება B—n ის აზრით 1, ტერიტორიის და ხალხისაგან და 2, სოციალური დიფერენციაციისაგან თავის რეგულირებული და უმაღლესი ხარისხით მთელი სოციალური ორგანიზაციისა. რა უჭირს იმ ხალხს რომელსაც ეს მეტრი მიუდგება, მაგრამ მისი აზრით ეს მეტრი ღუპავს საქართველოს, მაგრამ შეიძლება ეს მეტრი, თუმცა-ღა საყოველთაოა, არ გამოდგეს საყოველთაო და საქმე სხვა რიგად დატრიალდეს, ე. ი. უტყუარი მეტრი მატყუარი გამოდგეს. „აი ეს მეტრი ცივილიზაციისაა, ჩვენი დამღუპველი და სასოწარმკვეთი!“ და სხვადასხვა; ხოლო „მე როდესაც გავზომე, ჩვენი საზოგადოება ამ მეტრით გადაშენების მეტი ვერ ვნახე რა,“ ამბობს B—n-ი; ეს მეტრი „მე ამოვარჩიე, როგორც უფრო უტყუარი“ განაგრძობს იგივე ავტორი. ე. ი. ეს საზომი რომელიც უტყუარი იყო ეხლა უფრო უტყუარია ამ უტყუარი მეტრით თუმცაღა საქართველო საღივით უტყუარად უნდა დაიღუპოს მაგრამ მას „მისივე შესაფერი წამალი“ ჰქონია, რომელიც მოარჩენს ავთმყოფ საქართველოს რადგან ეს უტყუარი

საზომი სტყუის მაშინ, როდესაც საზოგადოებრივ ავადმყოფობას ვზომავთ, რადგან „არის ხოლმე ისეთი მომენტებიც“, როდესაც ეს მეტრი სტყუის და „როდესაც იარაღით სწყდება ხოლმე საზოგადოების ბედობალი, რადგან ტჟანქი ძაჯა წინამორბედია ყოველ-სავე საზოგადოებრივ ორგანიზაციისა,“ და „ეს წამალი აუცილებელია მაშინ, როდესაც სულ თავიდან 1) არის საჭირო საზოგადოების აღდგენა.“

შემდეგი იქნება

საუბარი ღვინავთ მითარებაზე

საზოგადოთ რუსეთის და კერძოთ საქართველოს მუშა ხალხმა დიდი ევოლიუცია განიცადა ამ სამი-ოთხი წლის განმავლობაში. მონობის სისტემაში შობილი და აღზრდილი მშრომელი ხალხი—ის მშრომელი ხალხი, რომელიც თავისი დაუღალავი და შეუწყვეტელი ენერგიით მთელ კაცობრიობას არჩენს, კულტურასა ჰქმნის, თვით მოკლებულია ყველაფერს. მას მის მიერვე შექმნილ დახარჯულ ენერგიიდან ნაფიხსაც-კი აღარ არგუნებენ მისზე გაბატონებულნი პარაზიტები, რომელნიც დასწოლიან მას მაღლიდან კისერზედ და სწოვენ სისხლს შეუწყვეტლად მალულად და ცხადლივ, რომლებმაც ლამის არის თავიანთი უკიდურესი ექსპლოატაციით მთელი მწარმოებელ-პროლეტარიატის ორგანიზმი დაამახინჯონ და დააჩივონ და მით მოსპონ კულტურისა და ცივილიზაციის ეს დიდი მჩქეფარე წყარო.

აი სწორედ ამ მძარცველ-მყვლეფელებს გამოუცხადა რუსეთის პროლეტარიატმა და მშრომელმა გლეხ-კაცობამ სასტიკი ომი,—ომი უღმობელი და პირდაპირი.

აი სწორედ ამ მუშა, მშრომელმა ხალხმა მისცა დასაწყისი რუსეთის დიად რევოლიუციას, ეს ხალხი იბრძოდა რუსეთში გიგანტიურად და ანადგურებდა სოფელში და ქალაქში ძველ რეჟიმს, ანადგურებდა „რომის უფლების სისტემას“ სპობდა ყველა ანტი-სოციალურ ელემენტებს და ყველა პარაზიტებს, რომელნიც წარმოადგენდნენ მშრომელთა ენერგიის ფლანგვას.

1) კურსივი მისია

გასქრა მათმა გმირულმა ბრძოლამ, მოკაცა წელში ყველა ძველის დამცველნი ანტი-სოციალური ელემენტები ასე, რომ იძულებულნი შეიქმნენ ხელი აეღოთ თავიანთ პრივილეგიებზე უარ-ყვით ძველი დახვეწებული წეს-წყობილება და მიეღოთ ახალი; აიძულა პროლეტარიატის პირდაპირმა ბრძოლამ რუსეთის თვითმპყრობელობა — „ჟანდარმი მეცხრამეტე საუკუნის ევროპისა“, რომ გამოეცხადებინა თანხმობა ძველი წყობილების დასამარებისა და კიდევაც გამოეცხადა საჯაროთ უარპყო თვისი თავი, მაგრამ ეს იყო იეზუიტური ხრიკი, რომელიც ხშირად უხმარიათ რომის დესპოტიებს სახელმწიფოს დაღუპვიდამ გადასარჩენად და მის საზიზღარ ორგანიზაციის დასახსნელად.

აჯანყებულ-აზღვავებულ მშრომელ ხალხს იერიში მიჰქონდა ძველ წყობილების სისტემაზე, — სახელმწიფოებრივი მთავრობითი სისტემაზე და ანადგურებდა მთელ ანტი-სოციალურ დაწესებულებებს ანადგურებდა მთელ სახელმწიფოებრივ ფორმას და მის შინაარსს, რომელიც მრავალ საუკუნეთა განმავლობაში დასწოლოდა მას მძიმე ლოდით და ჰღრღნიდა მის ორგანიზმს, უსახიჩრებდა გონება-გრძნობას.

იმ დროს როდესაც მთელმა შეგნებულმა პროლეტარიატმა უარპყო კანონები, უარპყო სახელმწიფო მთელ თავის ატრიბუტებით, როდესაც ღრმა და მნიშვნელოვან ტრანსფორმაციას ახდენდა მთელ ანტი-სოციალურ შენობისას — აი სწორედ ამ დროს გამოუჩნდა მას მრავალი გაქნილი და გაიძვერა პოლიტიკანები, კანონიერების, წესიერების, სახელმწიფოებრივ სისტემის მოტრფიალენი და, თავყანის მცემელ-მადიდებენი — აი ეს რევოლიუციის მატლები, როგორც სხვაგან, სხვა ქვეყანათა რევოლიუციის დროს, მოგველინებოდნენ ხოლმე ხალხს და ასუსტებდნენ მის რევოლიუციონურ ენერგიას, უხშობდნენ მას უკეთეს მომავლისადმი მისწრაფებას, აქრობდნენ მასშიდ რევოლიუციონურ ცეცხლს და სწამლავდნენ მთელ მის არსებას სახელმწიფოებრივობის და პოლიტიკის საწამლავით. ჩვენში აი ეს, ეს პოლიტიკანები მოგვევლინენ ჩვენც, გაჩნდნენ რევოლიუციის დაწყებისათანვე და იწყეს ქადაგი კანონის სახელმწიფოის და მთავრობის მნიშვნელობაზე სოციალურ ტრანსფორმაციის მოხდენისათვის

ნელობაზე სოციალურ ტრანსფორმაციის მოხდენისათვის

თავიდანვე ამ პოლიტიკანებმა მოსწამლეს რევოლიუციის ბუნებაზე მსვლელობა და ბოლოს იქამდის მიიყვანეს საქმე, რომ იგი (რევოლიუცია) ქუჩიდგან მინდვრიდგან „ტავრიდის სასახლეში“ გადაიტანეს და იქ მოამწყვდიეს მოახშეს ოთხ კედელ შუა და აი, მას შემდეგ ყველა გონიერისათვის და შორს-მკვრიტელ ადამიანისათვის ცხადი იყო რომ მთელი პროლეტარიატის მსხვერპლი ამოდ ჩაიგლიდა და მთელი მის მიერ დაპყრობილი პოზიციები მტრის ხელში თანდათან გადავიდოდა, რომ მის დაპყრობილ უფლებებს რეალურ მხარეს წაართმევდნენ და ქაღალდზედ-და დასტოვებდნენ ხალხის თვალების ასახვევით. სამწყურხაროდ მართლაც ასე მოხდა. საუკეთესო მაგალითია პირველი და მეორე, „დუმის“ მოღვაწეობა, თუ როგორ დააძინეს ხალხი და მით საშუალება მისცეს უარყოფილ მთავრობას ხელ ახლა წარმოდგომისა და ძველ წყობილების საფუძვლების აღდგენისა; ასე რომ დღეს მწარე ოცნებად უნდა ჩაითვალოს ფიქრი და მოლოდინი ყველა იმ გულ-უბრყვილოთა, რომლებსაც დიდი იმედი აქვსთ მთავრობისა და „დუმის“, უფრო კი „დუმისა“ თითქოს ამ რაღაც „დუმას“ რაიმე მათი ეკონომიურ მდგომარეობის გაუმჯობესება შეეძლოს.

აი, ყველა ამ ზემოდ აღნიშნულ ფაქტის შემდეგ ჩვენი ზნეობრივი მოვალეობა მოითხოვს, რომ ხმა ამოვიდოთ, როგორც მუშამ და მუშის ინტერესებისთვის გულ-შემატკივარმა და გაუზიარო ჩემი აზრი ჩემს თანამომძიეებს შესახებ იმისა, თუ როგორ უნდა ვიბრძოლოთ რისთვის უნდა ვიბრძოლოთ რა ტაქტიკას დავადგეთ და რა გვარი ორგანიზაცია შევქმნათ მტერთან, კაპიტალიზმთან ბრძოლის გასაწყევით.

კაპიტალისტურ წეს-წყობილებას ებრძვის დღეს მუშათა კლასი ე. ი. ის ებრძვის კერძო საკუთრების სისტემას. მუშათა კლასი ებრძვის კერძო მესაკუთრეებს ამ არა ზიანდამი და პირდაპირ ქურდების დამცველ სახელმწიფოს, ებრძვის მესაკუთრეთ, რომელთაც ძალით მთელი საწარმოვო იარაღები, მთელი სოციალური სიმდიდრე მიუთვისებია და სარგებლობს რა ამ

უზურპაციის უფლებით, ეწევა უკიდურეს ექსპლოატაციას მუშათა კლასისა. ის, ვინც არავითარ წარმოებითი როლს არ ასრულებს სიმდიდრე-ფუფუნებაშია ჩამხვალნი და ის კი, ვინც მთელ კაცობრიობის სიმდიდრესა ჰქმნის, თავის სისხლით და ოფლით დედამიწას აპოხიერებს, უკიდურეს სიღარიბეში და სიღატაკეშია, ის ვერ, სარგებლობს ამ მის მიერ შექმნილ სიმდიდრით ის ვერ სარგებლობს თავის პირდაპირ ნაყოფით.

აი იმისთვის, რომ პროლეტარიატმა ეს უსწორ მასწორობა მოსპოს, სიმდიდრე-სიღარიბე აღგავოს დედამიწის ზურგიდან და გააფუფოს და სხვა თავისუფლება, გაასაზოგადოვოს მთელი სიმდიდრე მრავალ საუკუნეთა შექმნილი, მან ამის გამოსახატავათ იხმარა ტერმინი „სოციალიზმი“ რომლის განხორციელების იმედი გულის სიამით უვსებს და მატებს ენერგიას.

რომ ეს ბრძოლა ზემოთ დასახელებულ პრინციპების თანხმად სწარმოებდეს მუშათა კლასმა, პროლეტარიატმა უნდა შექმნას მკიდრო ეკონომიკური ორგანიზაცია, წმინდა მუშური კავშირი ანუ სინდიკატი, რომელიც არსებობს ევროპის თითქმის ყველა სახელმწიფოებში, სადაც-კი მუშებს შეუღწიათ პოლიტიკანების არარაობა მათი იეზუიტობა, მაგალ. მძლავრია სინდიკალისტური მოძრაობა საფრანგეთში ეს პანიაში იტალიაში და ეხლახან გერმანიაშიაც-კი შეაშუქა მისმა სხივებმა დოკტორ ფრიდბერგის დახმარებით, სადაც ფართე აგიტაციას ეწევა საყოველთაო გაფიცვის იდეის გასავრცელებლად იქაურ მუშებში და ამ ბოლო დროს იაპონის მუშებშიც გაიმარჯვა სინდიკალიზმის იდეამ და უარყოფილი იქმნა პარლამენტარიობა, კენჭობის თამაში.

ჰო, რომ მუშათა კლასმა გაიმარჯვოს, მისმა ბრძოლამ უნაყოფოდ არ ჩაიაროს, როგორც ღღემდის ხდებოდა, მისი ენერგია ტყუილ-უბრალოდ არ დაინთქვას, მან უნდა უარჰყოს პოლიტიკანობა, მან უნდა უარჰყოს პოლიტიკური პარტიები იგი უნდა ჩამოშორდეს იმ გაქნილ ადვოკატებს იგი უნდა ჩამოშორდეს ერთი სიტყვით მთელ პოლიტიკურ მექანიზმს და შეიქმნეს ავტონომიური, უპარტიო, არა პოლიტიკური მუშათა ორგანიზაცია, მან

უნდა შექმნას მაგარი პროფესიონალური ორგანიზაცია და იმოქმედოს სახელმწიფოსა და ბურჟუაზიული დაწესებულებათა გარეშე, და წინააღმდეგ მან ბრძოლა უნდა გამოუცხადოს კაპიტალისტთა კლასს ბურჟუაზიას პროლეტარიატის ბრძოლა მიმართულია ეკონომიური თავისუფლებისაკენ, ეკონომიური თავისუფლება კი მოასწავებს სოციალურ ეკონომიის დამყარებას და მაშასადამე პოლიტიკური ეკონომიის—კერძო და სახელმწიფოებრივ საკუთრების—იძულებითი ეკონომიის უარყოფას.

სახელმწიფო თავის ატრიბუტებით გზირია კერძო საკუთრების სისტემისა, გზირია ეკონომიურად გაბატონებულ კლასისა ამ გაბატონებულ კლასის განადგურება, განადგურება ეკონომიურად გაბატონებულ კლასისა იქნება განადგურდება მისი დამცველი და ანტი-სოციალური ელემენტისა სახელმწიფოსა.

და თუ მუშათა კლასმა ღღესაც ყურადღება არ მიაქცია თავის თავს, თუ კრიტიკულად არ შეხედა თავის თავს და იმოქმედა ისე, როგორც ღღევანდლამდე მოქმედებდა, თუ არ ჩამოშორდა პოლიტიკურ პარტიებს, რომელთა პრინციპსაც შეადგენს „ზევიდგენ ქვევით“, თუ არ უარჰყო ის ცრუ-პენტელა ხელმძღვანელები, რომლებიც საუკეთესოთ და მწარე სიტყვებით დაახასიათა მარქსმა: უსაქმო ადვოკატები ჯ. ბილიარდზე მოთამაშე სტუდენტები, ექიმნი პრაქტიკას მოკლებულნი პრიკასჩიკები და სხვა მრავალი წვრილი ჟურნალისტები რომლებსაც სოციალიზმი თავიანთ კუჭის ინტერესების დამაკმაყოფილებელ იარაღად გაუხდიათ და მეტი არაფერი.

ასე და ამნაირად, როგორც ზევითაც ვსთქვით პროლეტარიატი პოლიტიკურ პარტიებს არ უნდა დაეყრდნოს და თავისი ბედ-ილბალი მას არ უნდა ჩააბაროს; თავის თავის ხსნის კითხვა, მონობის უღლიდგან განთავისუფლება მას არ უნდა მიაჩქოს გადასაწყვეტად, არამედ თავის ბედ-ილბლის გადამწყვეტი თვითონვე უნდა შეიქმნეს. მუშათა დიადი და მნიშვნელოვანი ასოციაცია ამავე აზრს გამოსთქვამდა, როდესაც შეიკრიბა პირველათ 1866 წ. ქ. ლონდონში მან დაადგინა რომ მუშათა განთავისუფლების საქმე თვით მათ მიერვე უნდა მოხდესო, მათთან

პოლიტიკანებს პარლამენტარიებს საქმე არ უნდა ჰქონდეთ; მუშათა კავშირი არის წმინდა მწარმოებელთა კავშირი კლასობრივი ორგანიზაცია გამზადებული ეკონომიურ ნიადაგზედ საბრძოლველად.

ეხლა ჩვენ შეგვიძლიან შემდეგი დასკვნა გამოვიყვანოთ ზემოთ ნაუპარაკევიდან: ჩვენ განვიხილეთ და გამოვარკვიეთ შემდეგი: პროლეტარიატი, როგორც ერთ განსაზღვრული ინტერესის მქონე, ერთ კლასიურ თვით შემეცნებით აღჭურვილი არ უნდა იბრძოდეს თავის განსაზღვრულ მიზნისთვის სახელმწიფოებრივ დაწესებულებებში, პარლამენტით თავის თავს არ უნდა იტყუებდეს იმით რომ იგი დარწმუნდა და რწმუნდება პარლამენტის სიფუქსავატეში მისი უვარგისობაში, მისთვის, მას ვნების მეტი სარგებლობა არ მოუტანია მუშათა კლასისათვის; თუ შემთხვევა ყოფილა და მას რაიმე დაუკანონებია ისეთი, რომ პროლეტარიატს ესარგებლოს, ეს მომხდარა მხოლოდ პროლეტარიატის მასზე ძალდატანების ხმაკებით, თორემ მას თავისით არაფერი არ შეუძლიან მისცეს პროლეტარიატს, პარლამენტი იმას აკანონებს რაც უკვე ცხოვრებაში მომხდარი ფაქტ ა. მაშასადამე პროლეტარიატმა ზურგი უნდა შეაქციოს სახელმწიფოს მთელ მექანიზმს, რომ მისგან არავითარი სიკეთე არ წარმოსდგება გარდა ბოროტებისა და მიმართოს თავის საკუთარ ძალას თავის განსათავისუფლებად.

მაშასადამე ვხედავთ, რომ სახელმწიფოს საშუალებით ჩვენს მიზანს ვერ განვახორციელებთ რადგან ის გაბატონებული და არა ჩვენი საშვალეა, ეს მხოლოდ უტოპიაა. ამის შემდეგ ჩვენ შეგვიძლია სხვა მეორე ბრძოლის საშუალებას მივმართოთ, რომელსაც ეს რამოდენიმე წელიწადია დაადგა მრავალი რევოლიუციონერული მოტყუებული საფრანგეთის პროლეტარიატი, ე. ი. შექმნა თავისი პროლეტარული ორგანიზაცია წოდებული რევოლიუციონური სინდიკალიზმით, რომელიც ყოველგვარ პოლიტიკურ სკოლათა გარეშე სდგას სახელმწიფოს ფარგლებს გარეშე მოქმედობს და მიზნათ უსახელმწიფოებრივო სოციალიზმი აქვს.

აი ჩვენშიც, სწორედ ამ ფორმის ამ გვარი მუშური ორგანიზაცია უნდა შევქმნათ, რომ წმინდა მწარმოებელთა კავშირი იყოს, და არა ინტელიგენტთა და არა-მწარმოებელთა კავშირი, როგორც დღეს რუსეთშია, სადაც

ამხინჯებენ პროფესიონალურ კავშირებს, სადაც მუშებს შიშს მოარჩილებას და თავანთი ცემის უნერგავენ გულში სახელმწიფოსადმი კანონიერებისადმი წესიერებისადმი და სხვა ამისთანებით უბნელებენ გონებას მუშების რამოდენიმე ნაწილის.

შევერთდეთ და შევექმნათ ერთი განსაზღვრული პროლეტარული ორგანიზაცია ან სინდიკატი, როგორც ეს საფრანგეთში მოხდა რევოლიუციაში გამოცდილმა მუშებმა შექმნეს, თორემ, თუ ყურადღებას არ მივაცევთ ჩვენს თავს და ჩვენ ბედ-იღბლის გადაწყვეტას სხვას, ვიღაც იეზუიტ-პოლიტიკან-მელეონებს მივანდობთ, მაშინ ჩვენი საქმე დღეულადაა, რომ ჩვენ არაფრის იმედი აღაქვას უნდა გვქონდეს, არამც თუ სოციალიზმის არამედ უბრალო პალიატივისაც-კი.

მუშა.

განცხადება

მთხოვთ პროვინციის ჩვენ აგენტობას გავეისწორონ ანგარიში შემდეგ ნომრის გამო სვლამდე, თორემ **იპულებული** ვიქმნები **შეხვედრით** შემდეგი ნომრების გზაზე.

ამასთანავე გთხოვთ ფული **პირდაპირ** რედაქციის სახელზე გამოგზავნათ. კერძო ნურავის გადასცემთ.

22 ივლისიდან ქალ. თბილისში გამოდის

ყოველ-კვირული ქართული სამეცნიერო-ლიტერატურულ-კრიტიკული და საზოგადოებრივ-ეკონომიური გაზეთი

„ქარიშხალი“

მიიღება ხელის მოწერა მხოლოდ პროვინციებიდან, გაზეთი ეღირება წლიურად 4 მან. ნახევარწლით — 2 მ. სამი თვით 1 მ. ცალკე ნომერი ღირს **30 კაპ.**

გაზეთის რედაქცია და კანტორა ყოველ-დღეა. დღით 10—2 ს. და საღამოთი — 5—7 ს. კვირა-შუაგვ დღე 10—12 ს.

ადრესი: Тифлисъ: Семеновская ул. №4 типография „Надежда“ редактору газеты „Каришхали“.

რედაქტორ-გამომცემელი **ი. ვახალიძე**